

Utredningen föreslår att det enligt den nya Säkerhetspolisdatalagen, 2 kapitlet, 12 §, ska vara "förbjudet att utföra sökningar i syfte att få fram ett personurval grundat på känsliga personuppgifter". En liknande bestämmelse finns i utredningens förslag till

polisdatalag. Journalistförbundet delar utredningens uppfattning att det är viktigt att skydda känsliga personuppgifter.

Journalistförbundet anser dock att det undantag som finns i tredje stycket i den föreslagna bestämmelsen i Säkerhetspolisdatalagen är för brett. Poängen med ett absolut förbud mot sökningar på känsliga personuppgifter är att det ska finnas ett tydligt skydd. Om det ska göras undantag mot regeln bör dessa undantag vara tydligt preciserade och avgränsade. Det undantag som utredningen föreslår gäller "om sökningen är absolut nödvändig för något av de syften som anges i 1 §". De syften som anges i 1 § är väldigt skiftande och vissa är också väldigt vida. Till exempel är ett syfte som nämns i paragrafen att "fullgöra förpliktelser som följer av internationella åtaganden" (se punkt 4).

Även om det förslag som utredningen presenterar i sak överensstämmer med den ordning som redan gäller idag är det olyckligt att bestämmelsen ger sken av att ge ett starkt skydd för sökningar på känsliga personuppgifter när skyddet i praktiken är väldigt svagt.

Precis som i utredningens delbetänkande föreslår utredningen att det ska gälla absolut sekretess för denna typ av sökningar, enligt 35 kapitlet, 4 b §, OSL. Anledningen är att det annars med stöd av offentlighetsprincipen skulle vara möjligt att kräva att en myndighet gör de annars förbjudna sökningarna. Som förslaget till ny bestämmelse i 35 kapitlet, 4 b §, OSL är utformat kommer sekretess dock inte att gälla för de sökningar som omfattas av ovan nämnda undantag i 2 kapitlet, 12 §, 3 stycket, Säkerhetspolisdatalagen. Journalistförbundet utgår ifrån att det inte är utredningens avsikt.

Journalistförbundet tolkar utredningen som att intentionen är att det ska gälla absolut sekretess för alla sökningar på känsliga personuppgifter samtidigt som det ska finnas möjlighet för Säkerhetspolisen att göra undantag från förbudet mot sökningar på känsliga personuppgifter i vissa fall.¹ Journalistförbundet anser att en sådan ordning vore ytterst olämplig. Det skulle i praktiken omöjliggöra insyn och möjligheten att upptäcka otillåtna sökningar skulle därför vara väldigt liten. Journalistförbundet vill här anknyta till det förbundet framförde i sitt remissvar på utredningens delbetänkande:

Enligt Journalistförbundet bör absolut sekretess användas med stor restriktivitet. Absolut sekretess innebär att det inte finns någon "ventil" eller utrymme för att se till ändamålet med begäran när myndigheten ska bedöma utlämnandet. Det kan enligt Journalistförbundet finnas tillfällen då det finns ett intresse av att göra sökningar utifrån urvalskriterier som utgör känsliga personuppgifter. Det avgörande för huruvida det ska vara tillåtet eller inte måste enligt Journalistförbundet vara om ett utlämnande av uppgifter skulle innebära en skada för den som uppgifterna gäller.

Om regeln istället förseddes med ett omvänt skaderekvisit, det vill säga det starkare sekretessskyddet, skulle individen skyddas samtidigt som lagstiftaren erbjöd ett visst utrymme för att se till ändamålet. Journalistförbundet avstyrker förslaget om absolut sekretess för sökningar i syfte att få fram ett personurval grundat på känsliga personuppgifter. Journalistförbundet föreslår istället att regeln förses med ett omvänt skaderekvisit.

¹ Se SOU 2017:74, Brottsdatalag – kompletterande lagstiftning, sid 629.

Det är enligt Journalistförbundet av största vikt att det finns utrymme för anställda på myndigheter att meddela uppgifter om denna typ av sökningar. Detta särskilt eftersom det kan vara ett medel för att avslöja förekomsten av otillåtna sökningar. Journalistförbundet vill erinra om att det inte finns någon möjlighet att med stöd av meddelarskyddet lämna ut hela listor eller databaser med känsliga uppgifter. Meddelarskyddet innebär endast en möjlighet att meddela uppgifter muntligen ur en allmän handling, vilket är en viktig funktion för att avslöja oegentligheter.

Journalistförbundet avstyrker förslaget om absolut sekretess enligt 35 kapitlet, 4 b §, OSL för uppgifter som avses i 2 kapitlet, 12 §, Säkerhetspolisdatalagen. Journalistförbundet anser att bestämmelsen i 35 kapitlet, 4 b §, OSL istället bör föras med ett omvänt skaderekvisit. Journalistförbundet vill också understryka vikten av att sökningar som gjorts med stöd av undantaget i 2 kapitlet, 12 §, 3 stycket, Säkerhetspolisdatalagen inte omfattas av absolut sekretess.

Med vänlig hälsning
SVENSKA JOURNALISTFÖRBUNDET

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized 'J' followed by a series of loops and a long horizontal stroke at the end.

Jonas Nordling
Förbundsordförande